

Kartotéky Augusta Sedláčka

Vývoj digitálních technologií ke
zpřístupnění kartoték badatelů

Olga Čiperová
AiP BEROUN s.r.o.

Projekt DF 12 P010VV019

- Historický ústav Akademie věd České republiky
- digitalizace prosopografických kartoték z fondu Augusta Sedláčka
  - analýza a vývoj metodiky pro zpracovávání podobných souborů kartotéčních záznamů
- projekt součástí programu NAKI (MK ČR)
- 2012-2015

August Sedláček

- narozen 28.8.1843 v Mladé Vožici
- zemřel 15.1.1926 v Písku
- středoškolský profesor, archivář, historik
- historická topografie, kastelologie

Výběr z díla

- *Hrady, zámky a tvrze království Českého I–XV (1882–1927)*
- *Místopisný slovník historický království Českého (1908)*
- *Českomoravská heraldika I–II (1902–1925)*
- *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou I–III (1911–1913)*
- *Snůška starých jmen, jak se nazývaly v Čechách řeky, potoky, hory a lesy (1920)*
- *O starém rozdělení Čech na kraje (1921)*
- *Paměti a doklady o staročeských mírách a váhách (1923)*
- *Atlasy erbů a pečeti české a moravské středověké šlechty 1–5 (2001–2003)*

Rodopisná a místopisná kartotéka

Rodopisná a místopisná kartotéka

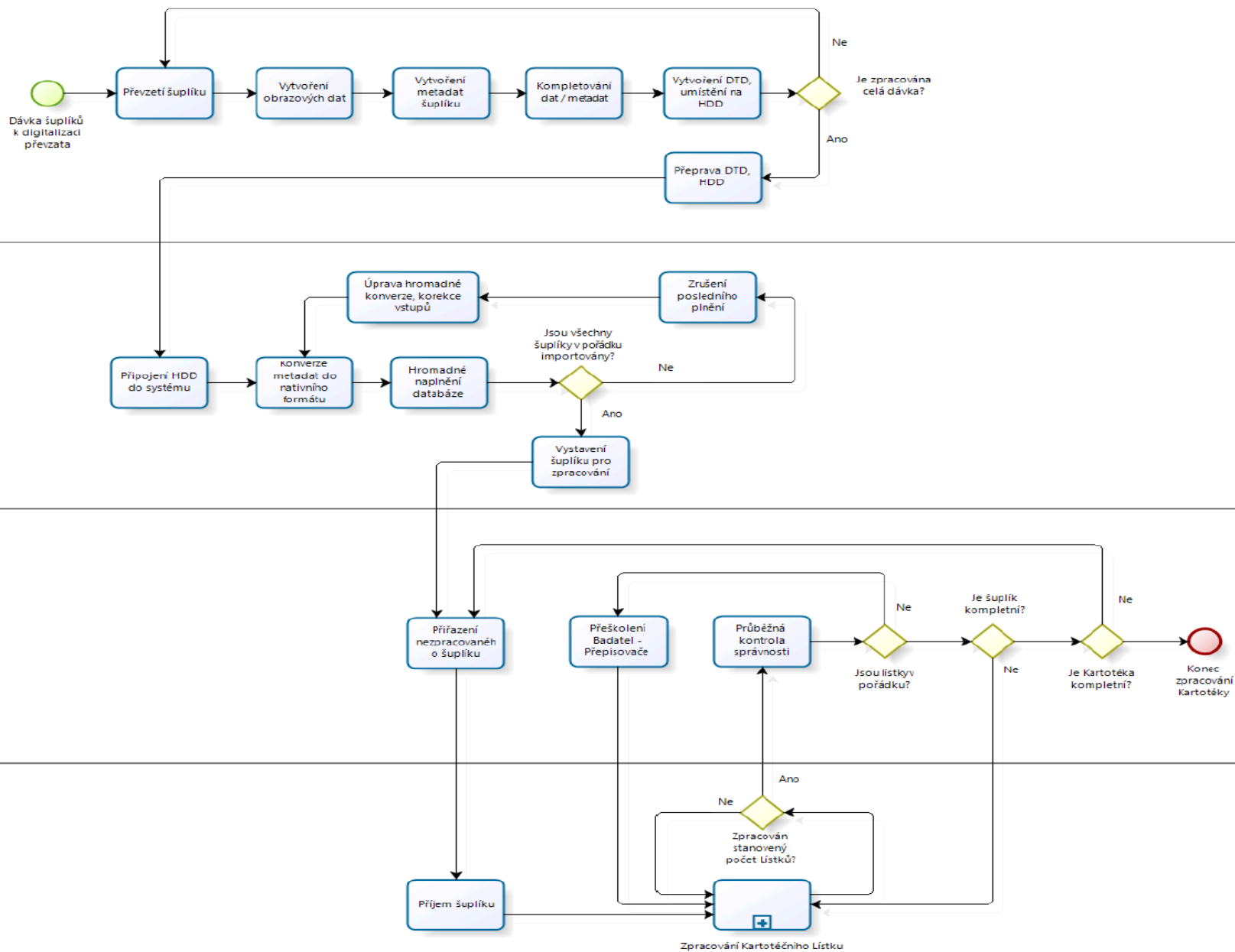
- dle poslední vůle uloženy v Historickém ústavu AV ČR
- 6 kartotéčních skříní
- 308 zásuvek
- cca 450 000 kartotéčních lístků
- genealogie, česká topografie, moravská topografie

Harmonogram projektu

- 7 etap
- kompletní digitalizace kartoték
- převod kartotéčních záznamů do strojově čitelné podoby
- digitální badatelské prostředí
- metodika zpracovávání podobných souborů

1. etapa

- vytvoření digitalizačního pracoviště
- analýza kartoték z obsahového a formálního hlediska
- příprava workflow digitalizace a převodu kartotéčních záznamů do strojově čitelné podoby (strukturování)

2.- 4. etapa

- 2. etapa
  - digitalizace kartoték
    - po zásuvkách (do konce roku 2013)
- 3. etapa
  - podrobný rozbor údajů z kartotéčních lístků
  - výběr software pro komplexní zpracování záznamů
- 4. etapa
  - příprava metodiky pro převod informací z obrazových souborů do strojově čitelné podoby

Abolony L

1585. Matyáš Mejeriček soušel N.m. Dr.
sloně kamni svůji přel do Ledebí
Abrechta Abolona neznaje a na něho
pěti nemaje. Tu d. na něho s pačoy
bandu došel, přel v hlavn granit a potom
pěti skloukl a po něm šlapal
West. (26 F. k. B 20)

1586. Kradci když schyzel Abolony L. a na
Hadečine do domu chostinského Radešiny
Martinkové, Vilém a Adam bratři Koner-
chumští s jiní po hře škali, V. naň
bram' uderil a přel přes hři a oko granit
s dom. Ad. přel Va ponoukaje pravil: Vilém
bratře! slychem a skalo! - Abolony
umřel (rb. C 9)

Suche 80 Letha (sic.) um 12.00

Tag des Monats Juli

II Anna Luciani 1575 der 5ten Ta
ist . . . (das Weitere vernichtet)

Grabstein
auf dem Off
Friedhof zu Chateaubert

1912

△ Nicht zulässige Führung eines Adelstitels. Das k. u. k. Kriegsministerium hat nachstehenden Erlaß hinausgegeben: Laut Note des k. k. Ministeriums des Innern ist die Vorsetzung des Wortes „Reichs“ vor den eigentlichen Adelstitel nach den bestehenden Direktiven für den Bereich der im Reichsrate vertretenen Königreiche und Länder nicht zulässig, weil dem Adel des ehemaligen römisch-deutschen Reiches keinerlei Vorzug vor dem erbländischen, beziehungsweise österreichischen Adel zukommt. Demnach ist den Angehörigen des k. u. k. Heeres, deren Adel vom ehemaligen römisch-deutschen Reiche herdatiert, die Führung des Adelstitels „Reichsritter“, „Reichsfreiherr“ etc. nicht gestattet. Danach sind die Personaldokumente seitens der Standeskörper zu überprüfen und eventuell richtigzustellen.

DR. J. N. WOEDRICH
e.k. i. d. universität professor geologie
Karl. natur. 21

Westing-Born & Meyer.

Pod klením jekůk tritobitů vyrytá se na prve let. 1600
Souborem v orniti 2 listy postřenk; Kromě toho stýjí
jichmi okraje; taktiž vše vyrytý nápis z unie:

* MYG BYH * GEST * SPOMOLNIK *

in writing.

* 1593 $\frac{1}{2}$ - WRZR * L M 2 P *

Ještě otáčení zasmolení a ne marnýsky posílen. Katalogy se
a ovšem zprávy proena abou ově?

Pravda odgovoriti je obližnjem, a klobučar ništa. D. J. J. J.

23297 L 26

Vážený pane! Napřed pozdrav p. prof.

V poslední schůzi Vědy sdělil jsem n
mužům Krl. Eise, Kleny našel n
misi - Golc. Jan Kruem a Vilimovec
Hrádek zvaný Cervenice. Nemí př
podkladu - což Zelenice?

Děkuji vše, kterou snad materiálem pro
objasnění lze, je: Dostal jsem pečeti tvo ^{masa}
+ SWETICONIS DECTN BECHINENSIS a ^{n. prae}
velce Urv. - roaného ANDREAS. Právě na Vědu.

Absolon z L.
Henevického.

1578 Ledoka
1588

1546 rukulaš Absolon z Ledské
po sh. d. do Janů strýce svého
se oddělil.

Syž na Burěňovicích dr. pozp.
a dch. km. Kateřině z Buzejdu své
350 ss. a 25 ss. venoval

(24 VII I 19)

Metodika převodu záznamů

- výběr formátu pro uložení záznamů
  - podmínkou projektu – XML záznamy
    - MARC XML
  - inspirace - MARC21 pro autoritní záznamy
    - všechny druhy entit
      - osobní, rodinná, rodová jména
      - místní názvy
      - události (akce)
    - vztahy mezi entitami
      - role
      - vazby

Metodika převodu záznamů

- nevýhody
  - prvotní entitou vznikající při převodu záznamu bude právě kartotéční záznam (jméno/místní název)
    - využita národní pole pro zápis
  - nutno uvádět „míru nejistoty“
    - často není možné jednoznačně identifikovat a případně sloučit všechny nositele stejného jména i v případě, že časové údaje u nich uvedené by tomu mohly nasvědčovat
  - odlišný přístup u datací
    - pro budoucí časovou osu v badatelském prostředí
  - nelze použít pravidla zápisu dle Národních autorit ČR
  - nutno identifikovat formální informace typu
    - způsob natočení obrazu
    - pokračující lístek aj.

Výběr software

- s ohledem na zvolený formát pro převod záznamů => Invenio
  - volně dostupný systém pro tvorbu digitálních knihoven
  - invenio-software.org
- Evropská organizace pro jaderný výzkum (CERN)
- v ČR – repozitář šedé literatury (NUŠL – NTK)

5. etapa = provoz

- tým složený z odborníků - historiků
- specifika převodu
  - standardizace záhlaví – moderní česká podoba
  - převod chronologických údajů do číselné podoby
  - podchycení jazykových a chronologických variant
  - identifikace chybných zápisů, zkratek aj.
  - doplnění údajů z odborné literatury
- optimalizace uživatelského rozhraní pro převod obrazových souborů do strukturované textové podoby
  - zahájení testovacího provozu – prosinec 2012

6. – 7. etapa

- 6. etapa
  - prezentace dílčích výsledků projektu především formou odborných článků
- 7. etapa
  - publikování metodiky
  - kniha o digitalizovaném fondu A. Sedláčka
  - předání software pro převod záznamů
  - badatelské prostředí

Badatelské prostředí

- funkce shodná s papírovými kartotékami:
  - vyhledávání podle záhlaví
    - osobní jména
    - místní názvy
- fulltextové vyhledávání v celém obsahu kartotéčních záznamů
- vyhledávání v obsahu jednotlivých položek kartotéčních záznamů
  - datace
  - osobní, rodinná, rodová jména mimo záhlaví
  - místní názvy mimo záhlaví
  - heraldické informace
  - typy událostí
  - role osob
  - příbuzenské vztahy

Badatelské prostředí

- ontologická databáze
  - na základě entit identifikovaných v jednotlivých záznamech a jejich vazeb na jiné entity
    - ukázkově zpracované záznamy rodu Rožmberků
  - rozšíření možností pro badatele
    - další typy dotazů
- Národní autority České republiky
  - jmenné, korporativní/akce, věcné (geografické)
  - spolupráce?

Děkujeme Vám za pozornost.

Olga Čiperová
AiP Beroun s.r.o.
olga.ciperova@aipberoun.cz
www.aipberoun.cz

Eva Doležalová
Historický ústav AV ČR
dolezal@hiu.cas.cz
www.hiu.cas.cz

Robert Šimůnek
Historický ústav AV ČR
simunek@hiu.cas.cz
www.hiu.cas.cz